

Poštnina plačana
v gotovini

Naročnina za
celo leto 12 Din.
Posamezna šte-
vilka 1.50 Din, za ino-
zemstvo 2 Din.
Naroča se pri u-
pravi v Ljubljani,
poštni predal 290

ŽENSKI LIST

NEODVISEN ČASOPIS

Izbaja začetkom
vsakega meseca

Štev. 6

V Mariboru, 1. junija 1934

Leto XI

Pozdravljene delegatke

Zopet se bliža dan, ki nas bo združil k skupnemu posvetovanju o našem delu. Podale bomo obračun o dosedanjem prizadevanju, napravile bomo načrte o našem delu v bodočnosti. Pogovorile se bomo o težavah, ki so nam vsem skupne, pa naj zadevajo tudi eno samo našo podružnico, eno samo našo članico. Našle se bomo v zavesti solidarnega prenašanja bremen, solidarnega dela za skupne cilje.

Prepričane smo, da bomo našle na kongresu možnost in voljo, iskreno se pogovoriti o vsem, kar nas teži, da bo delo na sestanku zgolj stvarno, usmerjeno k višjim ciljem, ki jih mora zasledovati vsaka razredno zavedna proletarska žena.

V. redni kongres Zveze delavskih žen in deklet za Slovenijo se vrši dne 3. junija 1934 ob 8. uri zvečer v posvetovalnici Delavske zbornice. —

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika I. izrednega občnega zbora.
2. a) Poročilo centrale;
b) Poročilo podružnic.
3. Referati: a) O sodelovanju ženske v javnem življenju. b) O dolžnosti ženske v prilog razredne vzgoje delavske mladine.
4. Predlogi.
5. Volitev centralnega odbora.
6. Razno.

— — —

Misli ob desetletnici Z. d. ž. i. d.

Ko smo pred desetimi leti ustanovile našo »Zvezo«, pač nismo slutile, da bomo praznovala desetletnico v tako težkih dneh. Zarja, ki se je takrat svetlikala v daljavi, je oznanjala skorajšen dan. V slutnji tega dne smo želeli vsi, da se dostojno pripravimo nanj. Tudi me, slovenske proletarke smo hotele doprinesiti svoj drobec k granitni stavbi nove družbe. Dobro smo se zavedale, da je naše mesto v borbi za novo družbo ob strani naših mož, sodrugih v trpljenju in upanju. Saj so krivice, ki jih prenašamo dan za dnem, enake za vse nas, ki s svojimi silami ustvarjamo blagostanje drugim. Torej morajo biti tudi naši cilji skupni. Vemo, da bo nova družba zgrajena na skupnem delu, da sta poklicana oba, mož in žena, v enaki meri posvetiti svoje najboljše moči in zmožnosti skupnemu smotru.

Toda žena, v razredni družbi dvojno ponižana, mora premagati svojo plahost, svojo privzgojeno pasivnost, da se bo lahko kot zrela sodelavka postavila ob stran moža. Zato si je ustanovila ponekod lastno žensko razredno organizacijo kot pot k sodelovanju s celokupnim proletarskim razredom.

Tako organizacijo smo v spoznanju potrebe osnovala pred desetimi leti. Njen namen je bil od vsega početka, kakor je še danes, vzgajati naše delavske žene k razredni zavesti, gojiti čut solidarnosti, pokazovati ji v pravi luči družbene pojave ter njihovo vzročno povezanost.

Dasi je bil marksistični pokret pri nas že desetletja močno zasidran, vendar ne moremo tajiti, da se je za proletarsko ženo v marksistično vzgojnem smislu mnogo premalo storilo. Gotovo so razmere same za delavsko ženo najboljše vzgoja, toda treba jih je pojmovati s socijoloških temeljev. Razumevanje teh je tudi za proletarsko ženo nujno potrebno. Toda baš proletarska žena je tako preobremenjena z delom, da je razumljivo, da mora otopeti, če je nihče ne vzpodbuja in ji ne daje poguma ter ji ne pokaže skupnega smotra.

V tem spoznanju smo posegle po samopomoči in si ustanovile »Zvezo delavskih žen in deklet«, ki naj v proletarki dvigne vse tisto, kar jo bo usposobilo za uspešno borbo za dosego končnega smotra.

Dobrodošla vzgojna sredstva v tem našem stremljenju so bile zlasti akcije za dosego boljšega materijal-

nega položaja delavk, propaganda za strokovne organizacije, akcije za dosego državljske in politične enakopravnosti, predavanja.

Delo Zveze bi imelo gotovo večji razmah, ko bi ne pritislila reakcija ter z železnimi kleščami skušala zadržati razvoj. Danes je napovedan boj marksističnemu pokretu po vseh kapitalističnih državah. Na delu je močna struja, ki hoče ustaviti tok časa, samovoljno preusmeriti zgodovinski razvoj — z edinim namenom ohraniti velekapitalu njegove pozicije. Zaslepljene malomeščanske množice utrjujejo te pozicije svojega najhujšega sovražnika, namesto da bi se strnile v bojno vrsto s tistimi, s katerimi dele skupno usodo. Toda revolucionarni proletarijat vsega sveta kljub ljutim napadom ne klone in ne izgublja vere, v zavesti, da je poslednja obramba propadajočega sistema. Res je, da so žrtve, ki jih mora danes doprinarjati delavski razred, skoro neznosne: na eni strani krivice, ki so že od nekdaj delež proletarca, na drugi strani pa gospodarska kriza, ki je zopet najhujše prizadela delavca. Toda ta bremena, ki jih nalaga kapital delavcu, izpodkopavajo njemu samemu tla pod nogami. Prav vsled tega, ker hoče ostati kapital neoškodovan, se vsak dan večja krog njegovih žrtv, ki kopljejo — pa najsibo nevedoma — grob njemu samemu.

Proletarske vrste torej naraščajo z veliko naglico, a treba jih je vzgojiti, da se bodo zavedale svoje moči in svoje zgodovinske naloge. To je danes prva dolžnost nas vseh, ki že stojimo v vrstah razredno zavednega proletarijata. In v tem delu vidimo tudi nalogo naše Zveze. Vzgojajmo naše žene, da se bodo kot polnovredne sobojevnice postavile v bojne vrste.

V svesti si te naše naloge, moramo priznati, da nam je Zveza danes prav tako potrebna kot pred desetimi leti. Morda še bolj. Kajti če hoče fašizem, ki je danes na pohodu po vsem svetu kot zaščitnik kapitalizma, ustaviti tok časa, ga hoče zlasti glede na ženo naravnati nazaj. Odkaže ji položaj, ki ga je imela v

srednjem veku. Pošilja jo nazaj v družino, ne da bi samo naznanil, kako namerava to gospodarsko omogočiti. Tu je treba ženam pokazati vso nesmiselnost takega početja in ji osvetljevati namen teh praznih obljub.

Vzgojno delo v razrednem smislu je danes tudi vsled tega potrebno, ker naraščajo tudi vrste ženskega proletarijata. Čeprav je žena politično manj zrela kot moški, je vendar danes za pravilno razumevanje družbenih pojavov in za spoznanje svojega mesta v tej družbi mnogo bolj dostopna kot je bila prej. Kajti danes odpira ljudem oči gospodarski položaj s svojo krizo in brezposelnostjo, zlasti pa strašni pritisk, ki ga izvaja vladajoči razred nad delavstvom.

Naloga naše Zveze je, da pokaže ženam pot v strokovne organizacije, kjer je predvsem šola čut skupnosti, kjer zavest skupnih interesov ustvarja trdno vez med posamezniki. Morda žena še bolj potrebuje vzgoje v tem smislu, ker je manj izšolana v borbi in v javnem življenju sploh. Tudi njen razvoj doslej ni bil tak, da bi vzgajal v njej borbennost. Prav tako so nekatere delovne panoge takega značaja, da v tistih, ki so v njih zaposleni, daleč ne vzbujajo potrebe in smisla za solidarnost v taki meri, kakor na primer v tovarniškem in rudarskem delavstvu. To so zlasti hišni posli vseh vrst, obrtniške in trgovske pomočnice itd. Tudi te vrste si prizadeva Zveza povezati v zavedno celoto ter jim vcepiti vero v zmago naše ideje. V to zmago verujemo vsi, saj imamo močnega zaveznika — razvoj.

Karl Marks in otroci

Marks je, kakor vsi, ki so prirodno zdravi in močni po značaju, zelo ljubil otroke. On ni bil samo najnežnejši oče svojim otrokom, s katerimi je znal biti po cele ure sam kakor otrok, nego ga je magnetsko privlačevalo tudi k tujim zlasti bednim in slabotnim otrokom, katere je srečaval. Cesto se je na poti skozi siromašne okraje naglo odstranil od nas, da je kako siromašno dete, ki je na pragu sedelo, pogladil po laseh in mu stisnil enega ali vsaj pol peni. Napram beračem je postal nezaupljiv, ker je prosjačenje v Londonu postalo že obrt in to obrt, ki je donášala zlato, akoravno je prejemale baker. Od beračev in beračic, katerim ni v začetku nikdar odklonil miloščino, kadar je sam kaj imel, se ni pustil dolgo varati. Napram poedincem, ki so mu spretno razlagali svojo umetno bedo in boleost, je bil celo ljut, ker je smatral zlorabljanje ljudskega sočutja za podlost in krajo na račun siromaštva.

Kadar je pa k njemu pristopil človek z jokajočim detetom, tedaj je bil pa premagan, čeprav bi bila dotičnemu prosjaku na čelu vidno zapisana lopovščina. Prosečim otročjim očem se on ni mogel upirati. Telesna slabost in brezmoč so o njem vedno vzbujali sočutje in usmiljenje. Moškega, ki je pretepal svojo ženo — in to je bilo v Londonu tedaj zelo v modi — bi bil on z užitkom pustil do mrtvega zbiti. Svojim impulzivnim značajem je on čisto ob takih prilikah spravljal sebe in nas v neprijetnost.

Nekega večera sva se skupaj peljala z omnibusom v Hampstead

Boad, ko smo na neki postaji pred eno žganjarno naleteli na gručo, iz katere je donel vriščav ženski glas »muder«, »murder« (ubijalec, pomoči!). Marks je bliskovito brzino skočil iz omnibusa in jaz za njim. Hotel sem ga zadržati, a to je bilo nemogoče. Čez trenutek sva bila v gruči in okrog naju se je strnil val množice. »Kaj je to?« Kaj je bilo se tukaj videlo. Neka pijana ženska se je prepirala s svojim možem. On jo je hotel odvesti domov, a ona se je upirala kakor besna. Torej stvar je v redu. Uvidela sva, da za najino intervencijo ni bilo razloga. Ali to je uvidel tudi par, ki se je prepiral in je takoj sklenil mir ter se napotil nad naju, dokler se gruča ni zgostila in zavzela preteči položaj napram »damned foreigners« (prokletima tujcema). Žena se je besno pogrnala v Marksa ter atakirala njegovo krasno sijajno črno brado. Poskušal sem umiriti burjo, toda brez uspeha. Ako se ne bi bila dva krepka stražnika pravočasno znašla na bojnem polju, bi bila midva drago plačala najin poiskus filantropске intervencije. Bila sva vesela, da sva odnesla celo kožo ter sedla spet in omnibus naju je odpeljal domov. Od tedaj je postal Marks opreznější s takimi poizkusi intervencije.

Da se dobi pravo podobo čuvstvenosti in detinstva tega heroja znanosti, bi bilo treba videti ga z njegovimi otroci. V svojem prostem času jih je vodil na izprehod, igral se je z njimi najrazposajenejše in najveselejše igre, skratka bil je otrok med otroci. Na Hampstead Heathu smo se kdaj pa kdaj igrali »kavalerijo«. Jaz sem vzel eno, a Marks drugo hčerko na rame, potem smo

Pot v življenje

Tako se imenuje vzgojni film, ki se ga zadnje čase predvaja v naših krajih. To je prvi pri nas predvajani film ruskega izvora. Vse občinstvo izven nekaj malih izjem je povsodi navdušeno nad vsebino tega filma, ker vsak čuti, da mu je ta kakor tudi igra posameznih oseb mnogo bližja, kakor pri filmih zapadnih izvorov seveda z malimi izjemami.

Namen tega filma je pokazati novodoben način vzgoje propadle dorasčajoče mladine. Z ilustracijo kakšnim ljudem ta film ni ugaljal, naj navedem to-le: Ko smo zapuščali kinodvorano, prevzeti od resnih misli, ki so nas vdajale, sem slišal reči mladeniča kakih 25 let svoji spremiljevalki: »Nič posebnega. Najboljša scena je bila tista, ko je Mustafa prerezal tisti ženski plašč in so se posvetile spodnje hlače.«

Kratka vsebina tega filma: Po

svetovni vojni in dveh krvavih revolucijah je v Rusiji mnogo otrok vseh slojev ostalo brez roditeljev in varuhov. Bili so popolnoma prosti in prepuščeni samim sebi. Prehranjevali so se v sili tudi s krajo in če ni bilo drugače tudi z ropom. Pretepali so se med seboj in ubijali, izživljali se pri pouličnih dekletih, uživali vodko in morfij ter kadili. Kam sedaj s tem naraščajem, ki je živel iz dneva v dan in bil po večini tudi že spolno okužen. V filmu nastopi proti nevarnemu zlu mednarodni rdeči križ s pomočjo vladne policije. Ponoči se vrstijo racije za racijo po zapuščenih kletih in brlogih, kjer prenočujejo ti otroci, stari komaj do 16 let, pa vendar že do skrajnosti pokvarjeni. To pa ne gre tako gladko, ker je svobodna mladina prepričana, da ji hočejo vzeti toliko ljubljeno prostost, jih zapreti med pustjo zidovje pod strogim nadzorstvom. Upirajo se jim s pestmi, s kamni in celo z noži.

Ko jih s težavo polove, jih prive-dejo pred mladinski sovjet, toda brez nove sile. Tam jih zaslišujejo, toda kakor prijatelje med seboj, šalijo se z njimi ter se smejejo njihovim dovtipom. Mustafa, vodja neke ožje otroške lopovske tolpe, jim v obraz pove, da bo pobegnil kot je že 16krat pred tem, toda mladinski sovjet razume vse le kot dober dovtip in sprejme njegove besede tudi temu primerno. Na mladinskem svetu porazdelijo otroke na posamezna zavetišča tako, da ostanejo prijatelji še vedno skupaj. Mustafa in njegovo družbo privede stražnik k vladnemu zdravniku, nakar ga ta takoj odslovi. Po kratkem prijaznem zdravniškem pregledu se zdravnik vsede med nje ter se z njimi šali. Ko se mu začno upirati in groziti, seže v žep, pa ne po samokres, kot bi kdo misli, nego jim ponudi poln zavoji cigaret in vsak si jih vzame kolikor mu jih gre v pest, doktor si komaj pribori še eno

tekmovali v jezdenju, a včasih smo priredili majhno konjeniško bitko. Deklici sta bili poredni, kakor dečki in mogle sta tudi prenašati udarce, ne da bi jokale.

Marksu je bila družba otrok potrebna — on se je z njimi razvedril in osvežil. Ko so njegovi otroci odrasi ali pomrli, so zavzeli njihovo mesto vnuki. Jenny, ki se je v začetku sedemdesetih let poročila z Longnot-om, beguncem komunardom, je privedla Marksu v hišo več otrok — same divje dečke. Najstarejši Jean ali Johnny, ki zdaj kot enoletni neprostovoljcev služi v Franciji, je bil Marksov ljubljenc. On je smel z njim početi vse, to je on tudi vedel. Nekega dne, ko sem jih posetil v Londonu, je prišlo Johnny-ju, katerega so starši poslali iz Pariza — kar se je dogajalo večkrat na leto — na um, da pretvori »Mohror« (tako so imenovali otroci Marksa) v omnibus, kamor se je na kočijaževo mesto, to je na Mohrorjeva ramena vsedel on. Engels in jaz sva pa bila omnibusova konja. In ko sva bila oba vprežena, je nastal divji lov, hočem reči v malem domačem vrtičku poleg Marksove hiše v Maitland Park Roadu. Morda je bilo to tudi v Engelsovi hiši na Regentovem parku. Povprečne londonske hiše so si medseboj zelo podobne, da se jih lahko zamenja, zlasti pa domače vrtove.

Tja je prihajal »hü hot!« Z mednarodnimi (nemškimi, francoskimi in angleškimi) vskliki — Go on! Plus vite! Hurra! Mohr je moral tekači, da mu je pot curljal s čela. Ko bi pa Engels ali jaz predlagala počasnejši tempo, bi bil zažvižgal nad nama

bič neusmiljenega kočijaša: Yon naugthy horre — ti nedostojni konji! En ovant! Tako neprestano, dokler Marks ni obnemogel ter je z Johnny-jem parlamentiral ter je bilo sklenjeno premirje.

Ginljivo in istočasno komično je bilo često, ko se je Marks, ki se v razgovorih o politiki in gospodarstvu ni izogibal najkrepkejših in cinčnih izrazov, izražal v prisotnosti žensk in otrok tako nežno in obzirno, da bi ga bila mogla zavidati vsaka angleška gouvernanta. Ko je razgovor zasedel na kak kočljivi tema, tedaj je postal nervozen, vrtel se je na stolu razburjeno in je mogel postati kakor šestletna deklica. Mi mladi emigranti smo bili divji dečki in smo radi prepevali prepovedane pesmi. Tako se je nekega dne pripetilo, da je eden od nas, ki je imel zelo lep glas, kar se od nas drugih ne more reči — izgleda, da politiki in zlasti socialisti stojimo napram zvočni umetnosti v slabih odnosih — začel peti lepo toda ne baš dostojno pesem »Jung, jung Zimmergesell«. Gospa Marksova ni bila navzoča, sicer bi se mi tega ne bi bili drznili, a Lenkico in deklice se tudi ni videlo, tako da smo mislili, da smo sami »med seboj«. Tedaj je Marks, ki je tudi spremljal petje, boljše rečeno momljal, postal nemiren a istočasno smo začeli razgovor v sosedni sobi, zname nje, da so tam ljudje. Mrks, ki je verjetno tudi slišal ta razgovor, se je nekaj časa premikal na stolu, kazoč največjo razburjenost, naenkrat je pa poskočil in z žarečim licem začel šepetati: tiho, tiho, deklice!

Deklici sta bili tedaj še tako mla-

di, da ta pesem nikakor ni mogla ogroziti njihovo moralnost. Mi smo se nekoliko nasmihali, nakar je on izmikal, da se pred otroci ne sme prepevati take pesmi. Pesem »Jung, jung Zimmergesell« se nikdar več ni pela v Marksovi hiši.

Gospa Marks je v takih zadevah še manj šale poznala kakor on. Ona bi nas bila tako pogledala, da bi nam beseda na jeziku zamrla, ako bi se bila pripetila kaka nedostojnost. Gospa Marks je imela nad nami morda še večjo oblast, kakor Marks sam. Njeno dostojanstvo in njena vzvišenost, ki gotovo ni odklanjala zaupljivost, pač pa vsako nespodobnost, je učinkovala čarobno na nas divje in pač nekoliko preveč zapuščene fante. Spominjam se še s kakšnim strahom je nekoč »Rdečega volka« — ne sme se ga zamenjati z »temniškim volkom« lupusom. Navzet pariških manir, pri tem pa zelo kratkoviden, je nekega večera srečal na ulici dražestno žensko pojavo in pohitel za njo, tako je nekajkrat zaokrožil okoli gospe v pajčolanu, ona se nanjga ni ozirala, dokler on, ki je postal smeješi, ni prišel tako blizu, da je vkljub svoji kratkovidnosti mogel razločiti črte. »Zlodej me odnesi — to je bila gospa Marks«, pravil mi je drugo jutro ves razburjen. »No, pa kaj ti je rekla?« »Nič, to je baš hudičevo.« »A kaj si ti napravil? Si se opravičil?« »Zlodej me odnesi — pobežnil sem!« »Toda vendar se moraš opravičiti! Stvar ni tako nevarna!«

»Zlodej me odnesi« »Rdeči volk«, ki je zaradi svojega neomahljivega cinizma užival poseben sloves, ni pol

za sebe. Nato se med prijetnim pušenjem nadaljuje »prijateljski razgovor«. Doktor vzgojitelj ima še težak posel. Privesti jih mora v svoj azil na deželi v bivšem lepem gradu, ki je preurejen v delavnice. Ko gre z njimi na cesto imajo otrovi trden namen, da mu med potjo pobeget. On stopa pred njimi, ne zadaj, kakor bi kdo mislil, da je potrebno v svrhu nadzorstva. Gre čez cesto, v tem trenutku križa cesto tramvaj in nato še druga vozila. Doktor jih čaka, prilika za beg je tu; po glavi mu roji ena sama misel: bodo ti otroci počakali, da bo prehod mogoč ali bodo pobežnili. Po daljšem čakanju je cesta prosta in vsi pritečejo čez cesto do njega. Na kolodvoru: Pot bo dolga, treba je nekaj hrane. Kdo bo šel po kruh. Največjemu lopovu Mustafa da doktor denar. Mustafa okleva ali ga ne bodo premagale izkušnje. Odloči se, vzame denar in izgine. 10 minut pred odhodom vlaka, 5 minut, 3 minute. Mustafa ni

od nikoder. Sprevodnik zažvižga, vlak odpelje. Mustafa je pobežnil. Vlak oddrda, vsi z doktorjem so resni in zamišljeni, izgubili so Mustafa, svojega prijatelja in vodjo. Doktor gleda skozi okno. Nenadoma vesel vzklikne, Mustafa je stopil med nje. Komaj je še ujel zadnji vagon odhajajočega vlaka. Doktor se zadovoljno nasmehne. Porazdelijo si kruh med seboj. Mustafa se najprej smeji, izza srajce privleče kos dobre šunke. Spretna roka in dobri še prigrizek brez denarja. Njegovi so vsi veseli in ponosni na svojega poglavarja, ne morejo ga prehvaliti. Ne tako doktor. Pogleda enega, pogleda drugega, vsem se po vrsti zresni obraz. Mustafa bo kaznovan. »To je bilo zadnjikrat!« reče doktor in stvar je bila opravljena.

V azilu se vsak uči obrti, do kate-
tere ima veselje. Mustafa se uči čevljarstva. Mojster jim kaže, kako se reže usnje. Vodja naj prvi poizkusi, nož je on vedno rad uporabljal, pri

tem se spomni, kako je nekoč neki ženski prerezal plašč, da so se pokazale spodnje hlače. Vzame nož ter odreže točno po modelu. Kakšno veselje! V delavnici se dela vse z najmodernejšimi stroji.

Vsak dan sta po dva gojenca dežurna v obednici, pripravljati imata posodo in pribor. Nekega dne zmanjka ves pribor. Stara strast kraje je nekoč premagala. Gojenci s strahom pričakujejo, kaj bo dejal njihov doktor-učitelj. Jejte brez njega, pes na tleh je tudi tako. Gojenci si pomagajo kakor pač morejo. Doktor, ki je z njimi isto hrano z leseno kuhinjsko žlico, se jim smeje v brk. Več je na mizi kakor v želodcih. Nenadoma vstane Mustafa in zapove, da mora do prihodnjega obroka biti pribor na svojem mestu. Res preko noči je tat vrnil pribor, ne da bi ga bil kedo iskal ali straži predal.

Prišla je pomlad in z njo vsakoletne poplave in lakota. V zavodu je primanjkovalo dela, gojenci so pole-

leta prišel v Marksovo hišo. Akoravno sem mu že naslednji dan povedal, da je gospa Marks, ko sem jo na to spomenil, prasnila v vesel smeh ob spominu na neizrecno prepaden in prestrašen obraz »Rdečega volka«, ki ni uspel v don-juanski vlogi. Gospa Marks je bila prva žena, ob kateri sem spoznal vzgojno zmožnost in silo ženske. Moja mati je tako rano umrla, da imamo o njej samo slabe in nejasne predodbe. A pozneje sem, izvzemši kratko dobo v zgodnjem detinstvu, bil popolnoma izključen od ženske družbe, ki bi bila mogla dvigniti, ublažiti in dovesti mojo nrav. Predno sem spoznal gospo Marks, nisem mogel zapopasti resničnost Goethejevih besed:

Hočeš točno vedeti kaj se spodobi,
To samo vprašaj plemenite žene!

Ona mi je bila včasih Ifigenija, ki je barbare krotila in vzgajala, včasih Eleonora, ki je donášala uteho spokorniku in razdvojencu — mati prijateljica, svetovalka. Ona mi je bila in ona mi je še zdaj ideal ženske.

I ponavljam — da nisem v Londonu propadel, duševno in telesno, za to se imam v veliki meri zahvaliti njej, ki je prispela v burni ocean emigrantske bede, pokazala se mi je kakor Leukoteja brodolomcu Odiseju in mi dala ponovno moč, da plavam.

(Odlomek iz knjige o Marksu, spisal Wilhelm Liebknecht.

Sodružice, agitirajte za Zvezo delavskih žen in deklet!

žavali po parku. Doktor se je poslovil od njih z obljubo, da jim bo prinesel živila. V njegovi odsotnosti se je skupina gojencev uprla ter razbila stroje. Gojenci so se razdelili v dve skupini. Mustafa, ki je med tem postal koristen član družbe, je bil na strani onih, ki so bili proti demoli-ranju strojev. Skočil je na mizo ter miril podivjane z ognjevitim govorom, da naj ne uničujejo ono, kar jim daje vsakdanji kruh ter vse kar je potrebno za dostojno življenje. V tem vstopi doktor, ki se je vrnil. Začuden gleda okoli sebe. »Torej tako se zabavate! Jaz sem vam pa prinesel kruh.« Odpre zavoj, ki ga je prinesel s seboj, v njem je bila mala otroška železnica. Igračo na mizi sestavljajo, potem pa občudujejo njeno enakomerno vožnjo na pripravljenih tračnicah. »Tudi mi bomo gradili tako, samo velika mora biti, da se bomo lahko vozili z njo. Mustafa, ti boš strojevodja, Kolkov, ti pa sprevodnik.« Kolkovo mater je ubil baš eden

Stoletni boj za delovni čas ženske

Zakonita ureditev delovnega časa je za žensko dandanes najvažnejša točka socialne politike. V večini držav je delovni čas delavk urejen v okvirju splošne socialno-politične zakonodaje. Saj ta omejitev delovnega časa za ženske delavke pa traja že skoro 100 let. V Veliki Britaniji je bil leta 1844 z neko naredbo tozadevnega zakona o tovarnah določen delovni čas za ženske na 12 ur dnevno, za sobote pa na 9 ur. Poznejše izpremembe so znižale delovni čas za delavke v tekstilnih tovarnah na 10 ur dnevno in ob sobotah na 5 in pol ure. V Nemčiji je določil zakon o izpremembi obrtnega reda iz leta 1891 delovni čas za ženske na 11 ur dnevno, ob sobotah pa na 10 ur. Leta 1908 je sledilo znižanje tega maksimalnega delovnega časa na 10 ur dnevno za delavnice in na 8 ur ob sobotah. Zakon o delovnem času iz leta 1918 je pa poenostavil tako delovni čas za moške kakor tudi za ženske. V Franciji je bil delovni čas v letu 1848 določen na 12 ur dnevno. Kakšna posebna ureditev za ženske se tedaj ni izvršila. Zakon iz maja 1874 je uredil in omejil dnevni delovni čas samo za otroke in mladoletne ženske. Zakon iz novembra 1892 je določil najvišjo mejo za dejanski dnevni delovni čas in za delovni teden za dekleta in ženske med 16. in 18. letom starosti na 11 ur dnevno, oz. 60 ur tedensko in za dekleta ter ženske preko 18. leta starosti z 11 urami dnevno, oz. 66 urami tedensko. Leta 1900 je bil delov-

ni čas za ženske znižan na 10 ur dnevno.

Ti primeri lahko zadoščajo za dokaz, kako se je mlado delavsko gibanje v vseh državah trudilo za tem, da se delovni čas ženske zakonito uredi. Po svetovni vojni je delavsko gibanje težilo za tem, da izvede Mednarodni urad dela tudi nekakšno konvencijo o mednarodni ureditvi delovnega časa za ženske. Ta Mednarodni urad dela v Ženevi je izdal pod nazivom »Ureditev ženskega dela« tudi sijajno študijo o tem vprašanju. Dogovor (konvencijo) o ženskem delu, ki jo je sklenila mednarodna konferenca dela v Washingtonu leta 1919, je ratificiralo 15 držav; in sicer brezpogojno od Belgije, Bolgarske, Chila, Grčije, Indije, Litavske, Luksemburške, Portugalske, Rumunije, Španije in Čehoslovaške, pogojno pa od Francije, Italije, Lotiške in Avstrije. Poleg tega je ratifikacija odobrena še na Kubi, priporočena pa v Argentini, Braziliji, Kolumbiji, Nemčiji, Nizozemski, v Paragvaju in Urugvaju. Najkrajši zakonito določeni delovni čas za ženske je v Novi Zelandiji (Avstralija) in v Peruju, in to 45 ur na teden. Najdaljši delovni čas za ženske ima pa Japonska, ta imperialistična država, kjer dovoljuje tovarniški zakon iz leta 1923 enajsturni delavnik za ženske, vštevši vmesni delovni odmor. Najdaljši delovni čas za ženske v tovarnah, ki delajo samo na eno izmeno, znaša 12 ur, v rudnikih znaša 11 ur in ga je mogoče podaljšati na 12 ur dnevno.

Tako je ureditev delovnega časa na svetu povsem različna. Prav za-

od Mustafove družbe, ko se je ta še klatila okoli. Njegov oče se je od žalosti udal pijači in zvečer v pijanosti pretepal Kolko, ki tega ni mogel dolgo prenašati. Pobegnil je od očeta ter se tudi on klatil okoli. Prijeli so ga in privedli v ta zavod.

Pričela se je gradnja nove proge. Ob veselju in prepevanju je delo napredovalo. Dečki so bili svobodni in so v prostem času lahko šli kamor so hoteli. V bližini njihovega bivališča je nekdo postavil bordel ter zvajljal dečke v svoj lokal. Res se pusti zvažit manjša družba dečkov, ki popiva in veseljači v družbi mladih žensk ter prihaja pijana in pozno na delo, ko drugi že pridno delajo na progi.

Oni so osupli in doktor tudi. Kolko stoji poleg doktorja in reče: »15 dni zatvora.« Da, 15 dni zatvora zaradi pijanstva. Toda to ne pomaga, število ponočnjakov se večja. Mustafa in Kolko se odločita, da napravita temu konec.

Neke noči se zbere družba in se odpravi v lokal, oborožena s samokresi. Pridružijo se veseljakom in z njimi popivajo. V določenem hipu planejo na pijane, jih povežejo ter jih puste aretirati, le lastniku uspe, da pobege.

Na predvečer otvoritve dograje-ne proge se popelje Mustafa z derezina na bližnjo postajo. Lastnik bordela se hoče maščevati nad Mustafom ter pokvari progo. Ko se Mustafa pripelje na pokvarjeno mesto, se vozilo iztiri in on obleži na pesku. Ko vstane, vidi da se mu bliža človek. Spozna ga in med njima se razvije hud boj, v katerem Mustafa podleže.

Nihče ne ve, da je proga pokvarjena. Zjutraj odpelje prvi vlak, ne komisijo ali drugo gospodo, ampak one, ki so progo gradili. Kolko je sprevodnik, v zadnjem hipu opazi zapreko na progi. Mustafa ni dočakal otvoritve proge. Hotel je postati sprevodnik, prvi naj se pelje na vla-

radi tega je želeti, da bi imele težnje Mednarodnega urada dela po dosegi generalne ureditve delovnega časa po vsem svetu čim največji uspeh. Sele za ureditvijo delovnega časa bo možno urediti druge socialno-politične zahteve in potem zdravstveno-tehnične uredbe in zahteve delavstva in nameščenstva vseh vrst.

Po svetu

Končno smo doživeli, da so državniki sami tudi na zunaj obupali nad kakršnimkoli uspehom razorožitvene konference in da meščanski listi odkrito govorijo o njenem pogrebu. Zopet so jo odložili na nedoločen čas. Pri vsem tem so si vsi na jasnem, kaj to pomeni, a industrijski kapital dela s polno paro motorje za vojne ladje in letala.

Obenem gre razvoj v posameznih državah nadalje v smislu propadanja parlamentarizma in nastopa diktature. Kjer se diktatura ne da uvesti pravočasno od strani pravega fašističnega gibanja, jo uvede in ga prehititi obstoječi režim, pa naj bo to demokracija (Letonska) ali vojaška (Bolgarija). Naročila vojnega materiala se množe (Anglija, Amerika, Japonska, Nemčija, Finska, itd., itd., važne geografske postojanke se utrjujejo (Avstralija, Panamski prekop, Dardanele, itd.). In so še ljudje, ki verjamejo v besedo o miru.

Državniki potujejo vse vprek. Sklepajo, proučujejo, razpravljajo, vendar...

Francija želi za vsako ceno obdržati svoje dominantno stališče v Evropi. Zato močno posega v dogodke na Balkanu ter vabi Sovjetsko unijo v Društvo narodov. — Nemčija, Italija s Srednjo Evropo ter Poljska se počasi a sigurno zoperstavljajo. — Anglija se noče umešavati v zadeve na celine, a je sklenila, da se oboroži v zraku.

Pri tem ima vsaka država zase skrb za finančni deficit (Italija, Nemčija, Anglija). Vsaka skuša reševati brezposelnost z javnimi deli, za katere pa zopet ni denarja.

ku. Naložijo ga na stroj in okrog trupla obesijo male zastavice. Vsi so potrjeni nad izgubo ljubega prijatelja. On, Mustafa, prvi preseka trak ob otvoritvi nove proge.

Tako torej naj bi bila pravilna vzgoja, brez kazni in zapovedi in prepovedi. Kadar je potrebno, da se v šoli govori z otroci v njihovem domačem materinskem jeziku, tako je potrebno, da se vzgojitelj približa mladostniku po njegovi duši. Tako se ustvari domačnost, da delaš z njim ono kar ga veseli in ničesar ne prepoveš, nego poveš samo, kaj je slabo ter mu obenem razložiš posledice, do katerih ga privede njegovo dejanje in nehanje. Pa najbodo to posledice, ki jih čuti sam ali pa vsa družba. Na ta način se potem otroci medsebojno vzgajajo. Boljši bodo vedno učili slabše. Vsekakor je pa potrebno tudi tu nadzorstvo, katerega pa otroci ne smejo čutili. **Prepričani morajo biti, da so popolnoma svobodni.**

ja, ter budno pazi na revolucionarna in stavkovna gibanja, ki se na vseh straneh pojavljajo.

Francija namerava reformirati svojo parlamentarno ustavo in doseči tako za vladno večjo moč. — V Parizu in v provinci je ponovno prišlo do hudih spopadov med policijo in marksisti.

Med Francijo in Nemčijo se bje vedno huje tekmovalje za Posarje oz. za plebišcit.

Nemčija je zadnje čase na zunaj manj rezervirana. V obliki nenapadnih paktov, trgovskih pogajanj in obiskov se približuje Poljski, Mali antanti ter Balkanu sploh. Je to sad njenega stalnega protifrancoskega in protiruskega delovanja. — Oboroževanje dobro napreduje. — Finančno stanje je slabo; za svoje dolge zahteve ponovno moratorij. — Idejni spor s katolicizmom se ni ublažil. Katoliške mladinske organizacije so bile razpuščene.

Italija zaznamuje visoko pasivnost v financah. Znižanje uradniških plač in delavskih mezd ima za posledico še večje obubožanje kmetijske prebivalstva, brezobzirne rubežni in vedno pogostejše upore delavstva in kmetov. — Državni podtajnik Suvich je posetil Pariz in London, pozneje namerava v Moskvo.

Avstrija je s prav nepotrebnimi ceremonijami sprejela novo ustavo, t. j. odstranila parlament in uvedla diktaturo avstrijskega klerikalnega fašizma, ki naj temelji na porazdelitvi volilcev po stanovih. Razume se, da bodo voljeni samo najbolj državotvorni elementi. Vse politično življenje je reducirano na edino priznano »Domovinsko fronto«. Vse se vrši po strogo katoliških načelih. — Narodni socialisti razvijajo nadalje močno agitacijo, polagajo bombe in poskušajo z atentati (na Dollfusa, Starhemberga itd.).

Angleške tvornice izdelujejo orožje. Anglija pa zaznamuje mlad fašistični pokret s »Führerjem« Mosleyem.

Španska vlada je izpustila iz zaporov ca. 1000 političnih jetnikov — seveda desničarjev, kar jo je tudi zrušilo. Nov predsednik vlade Samper ima za seboj radikale in desnice. — Stavkovno gibanje v industrijskih krajih in zlasti na deželi med poljskimi delavci je zelo živahno.

Madžarska s pogodbo z Avstrijo in Italijo ni dosegla prevelikih ugodnosti. — Gömbös namerava na obisk v Berlin. — Zaradi obmejnih incidentov na madžarsko-jugoslovanski meji je Madžarska vložila pritožbo na Društvo narodov. Izgleda, da je poleg drugega za tem zopet Italija in pa revizionistične težnje gotovih držav. Trgovska pogajanja, ki so se v tem času ravno vršila v Budimpešti, so bila zaradi odhoda jugoslovanske delegacije prekinjena.

Poljska igra zadnje čase značilno vlogo nekoga, ki se hoče osamosvojiti. Francoski zunanji minister Barthou se je na svojem obisku močel samo uveriti, da so načrti maršala Pilsudskega precej samostojni. Sicer pa je poljski zunanji minister Beck dosegel zaveznitvo z Romunijo, zblížanje z Litvo ter se vključil deloma rekonstruirani vladi obdržal v svoji poziciji.

Čehoslovaška pa je priredila Barthouju sijajen sprejem ter se izjavila s francosko politiko v vsakem oziru sporazumno.

Balkanske države kažejo med seboj živahno gibanje.

O Romuniji se sliši, da pripravlja generaliteta diktaturo v smislu vlade.

Isto je Bolgarija že izvedla, ko se je kralj Boris v sporazumu z vojaško oblastjo odločil za državni udar, preko noči dal odstaviti parlament ter postavil novo vojaško-diktatorsko vlado.

Jugoslovanski zunanji minister Jevtić je po Ankari obiskal še Sofijo. Prijateljski odnosi z Bolgarijo so se poglobili in se baje pripravlja pakt o nenapadanju. — Turški Ruždi-bej je bil v Bukarešti in nato sta s Titulescom skupno posetila Beograd. Grški general Kondilis pa je obiskal Ankaro.

Iz Danske slišimo o veliki stavki mornarjev in pristaniških delavcev.

Položaj na Daljnem vzhodu se ni izboljšal. Japonska zahteva zase nadzorstvo nad Kitajsko ter protestira proti posojilom in investicijam tujega (amerikanskega in angleškega) kapitala. Velepile odgovarjajo z utrjevanjem svojih postojank.

Angleška in italijanska imperialistična politika sta trčili na tretjih tleh v Arabiji, kjer arabski poglavar Ibn Saud z angleškim privoljenjem prodira in zavzema arabske pokrajine, da bi stvaril veliko Panarabijo, ki bi bila Angliji na uslugo.

Ameriška industrija je zaposlena z izdelovanjem vojnega materiala. — Vse vzdolž obale Tihega oceana so bile velike stavke v pristaniščih. Tudi drugod, zlasti v železni industriji, so močni stavkovni pokreti.

13 ameriških držav je sklenilo protivojni pakt.

Iz Indije (Bombay) poročajo o obsežnih stavkah v predilnicah in ostrih spopadih z oblastmi.

Amerika in gospodarska kriza

Zapadnoevropski trgovski kapital je iskal novih poti v Indijo in tako je Columb 1492 po našem štetju po naključju odkril Ameriko. S tem je stopila tudi ameriška celina na pozorišče svetovne politične in gospodarske zgodovine.

Obdana na vzhodu od Atlantskega oceana, na zahodu od Pacifika, tvori Amerika strnjeno geografsko enoto. Srednji del Severne Amerike, kjer je bilo najprej največje naseljevanje Evropejcev, e po svoji legi v zmernem zemeljskem pasu in po svojem naravnem bogastvu dosegel zgodaj gospodarsko najvišji razmah in politično vodstvo Amerike. Tako je mogel že koncem 18. stoletja proglasiti gospodarsko in politično samostojnost Združenih držav in odvreči vsakršno nadoblast evropskih velesil.

Združene države so postale velesila z vsemi znaki imperialističnih držav. Gospodarsko popolnoma obvladajo Srednjo, Južno Ameriko in Kanado. Naslov Panameriške unije, v kateri so včlanjene države Severne in Južne Amerike, je samo nekaka forma za gospodarsko povezanost vseh držav in držav vic med seboj in odvisnost od Združenih držav. Ogromno naravno bogastvo Amerike, surovine, rude, petrolej, daje Združenim državam z njih najugodnejšo geografsko lego, razvitim finančnim gospodarstvom in industrijo vedno večji interes na Ameriki sami, hkrati pa usposablja ameriški industrijski in finančni kapital za nadvlado na svetu in zmagovito konkurenco tako angleškemu, kakor japonskemu kapitalu.

Ameriška industrija se je že pred vojno visoko razvila. V času svetovne vojne pa, ko se je Evropa morila med seboj, je ameriška industrija dosegla tak razmah, da je po vojni prešla gospodarsko težišče sveta v Ameriko. Tam so se nagomilili ogromni kapitali in vsi vemo, da je ves svet ameriški dolžnik.

Danes se nahaja Amerika v trojni krizi: poljedelski, industrijski in denarni.

Vzporedno z industrijskim razmahom je šel razmah poljedelstva. Poljedelski produkti tvorijo polovico vsega ameriškega izvoza.

ČITAJTE DELAVSKO POLITIKO

**"NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22"**

Toda že l. 1920. je začela cena poljedelskih proizvodov padati. Bankroti kmetovalcev (farmerjev) so se množili. Tedaj so prišli na vrsto stroji tudi v poljedelstvu. Ti so toliko prištedili pri delovni sili in pri produkcijskih stroških, da so mogli vzdržati tudi nizke cene produktov. Seveda je bila uvedba strojev mogoča samo na velikih farmah. To pa je pomenilo propad malih farm, ki so jih hipotekarni dolgovi spravljali na dražbe. Njih lastniki so postali večinoma banke in veleposestniki. Vrednost zemlje je silno padla. Propadli farmerji so zapuščali deželo in odhajali v industrijske centre, ker na deželi niso bili več potrebni. — Poleg prištednje pri delovni sili je omogočilo delo s stroji tudi obdelovanje zemlje v podnebju, ki je bilo prej za to neprimerno. Značilen je porast števila strojev na farmah, število traktorjev: 1920 246 tisoč, 1930 1.000.000; število kombin: 1923 4000, 1927 63.000; tovornih avtomobilov: 1920 132 tisoč, 1930 767 tisoč. — Cene poljedelskim produktom pa so na trgu tako padle, da so jih komaj industrijsko upravljani obrati zmagovali. — 1929 se je svetovna gospodarska kriza pokazala v vsej svoji strašni obliki. Država, na čelu bivši predsednik Hoover, ki je potreboval za svojo izvolitev farmerske glasove, se je odločila, da pomaga farmerjem. V ta namen je nakupila ogromne količine proizvodov (pšenica, bombaž, itd.) za višjo ceno, kakor jo je izkazoval svetovni trg. Toda l. 1931 je prišla nova žetev, nagromadenih rezerv ni bilo mogoče oddati in treba jih je bilo izvoziti v inozemstvo kot dumping blago. Država je imela seveda ogromno škodo in si je pomagala s tem, da je povišala davke. — 1932 so se med farmerji pojavili štrajki, kateri so odklonili nadaljnji dovoz živil v mesta. Delegacije farmerjev so stavile gotove zahteve (moratorij za dolgove, davke hipoteke in stanarine, pomoč v denarju siromašnim farmerjem, povišanje cen poljskim pridelkom, odklonitev posrednikov v trgovini s poljskimi pridelki). Iz tiste dobe smo pogosto čitali vesti o sežiganju odvisnih poljskih pridelkov, bi se cena obdržala. Da je pri tem toliko in toliko ljudi stradalo, za to se ni nihče brigal.

Farmer, njegova družina in vsa armada poljedelskih delavcev, ki so postali na deželi nepotrebni, je postala za kupovanje industrijskih produktov nezmožna. Tovarne pa so delale naprej in naprej in nagromadile ogromne količine izdelkov, ki niso šli v denar več v deželi sami in za katere je tudi inozemski kupec preveč obubožal. Izvoz se je od l. 1930—32 zmanjšal na eno petino. Zato so industrijska podjetja uvedla izboljšanje strojev, t. j. racionalizirala obrate do skrajnosti, znižala mezde pod eksistenčni minimum, zmanjšala produkcijo in začela odpuščati delavstvo v masah. Pomladi 1933 je znašalo število brezposelnih 17 milijonov.

Poljedelska in industrijska kriza sta v zvezi z denarno in bančno krizo. 1931-2 je n. pr. državni proračun izkazoval dve in pol milijardi primanjkljaja. Banke so propadle ena za drugo (od 1920 do 1932 je v Združenih državah bankrotiralo 8000 bank). Zaupanje v denarne zavode se je rušilo, bogatini so v veliki naglici dvigali svoje težke milijone, kar je ostalo, je šlo v izgubo in to so bili pred vsem prihranki malih ljudi. V nezaupanju do denarja so začeli Američani kupovati za svoje papirnate bankovce zlato,

ki so ga bile banke po zakonu dolžne izdajati. Zlata rezerva se je silno zmanjšala, zakon je bil ukinjen in država prisiljena ukiniti zlato valuto. Nadaljnji vzrok propasti bank so bili obširni krediti, ki so jih banke dajale na zemljo in podjetja. Ker je tačas cena zemlje in produktov silno padla, je s tem uničila tudi bančna podjetja. — Poleg vsega pa se je tudi tu jasno pokazala anarhija, ki je eden glavnih znakov kapitalizma. Velike bančne skupine tekmujejo med seboj in ugonablajo druga drugo in tako si sistem sam v sebi pripravlja pogin.

Poleg milijonov odraslih brezposelnih naštevajo tudi cel milijon brezposelne mladine obeh spolov, ki dorašča v letih krize, klati po svetu za koščkom kruha. V tem slučaju je razumljivo, da število mladostnih kateri je vsaka strokovna izobrazba nemogoča, ki ostaja doma v breme staršev ali se zločincev narašča in se širi prostitucija.

Takšen je bil položaj Amerike, ko je zasedel v pomladi 1933 predsedniško mesto Franklin Roosevelt. On je s pomočjo tkzv. »možganskega trusta« (skupine učenjakov) začel z radikalnimi reformami in uvedel delno načrtno gospodarstvo. (Načrtno gospodarstvo je način, kjer kakšna oblast, navadno država, določa industrijsko in poljedelsko produkcijo, ceno, mezde, trgovino, itd. Popolno načrtno gospodarstvo je uvedla Sovjetska unija z določitvijo vseh teh postavk in razlastitvijo privatne lastnine.) Roosevelt se privatne lastnine seveda ne dotakne. Njegove reforme obsegajo deloma začasne, deloma trajne določbe. — 3 milijarde dolarjev so bile določene za javna dela, ki naj bi trajala več let. Brezposelne se pošilja na deželo nazaj, kjer se dela na to, da se velike farme, ki so bile do zdaj specializirane za proizvodnjo samo enega produkta, spremene v kmetije po evropskem vzorcu, ki lahko kmeta preživljajo. Država daje nove kredite za nakup malih kmetij; tako naj gre razvoj od poljedelskega veleobrata nazaj k malemu obratu. Država hoče sama prevzeti del hipotek in napraviti farmerja za državnega dolžnika. Toda dolg naj se odplača v dolgem roku. Novo gospodarstvo uvaža tudi načrt, skrajšati obdelano zemljo za eno četrtino, zmanjšati količino produkcije in tako zvišati cene poljedelskim produktom. Snujejo se stanovske farmerske zveze, ki naj skrbijo za izvršitev načrta in množica naj dobi videz, da sama odloča o svoji usodi.

Roosevelt je odpravil tudi prohibicijo (prepoved točenja alkoholnih pijač). Ne da se tajiti, da je s tem omogočil zaposlitev veliki množici delavskih sil.

Glede industrije je izšel zakon, ki naj reši krizo za stalno. Zakon določa skrčenje števila delovnih ur, zvišanje ali vsaj obdržanje mezd na dosedanj višini, kar naj bi dvignilo kupno moč delavstva in pomenilo obenem porast produkcijskih stroškov. Do teh rezultatov naj bi vlada prišla v sporazumu z delavci, delodajalci in konzumenti. Industrijalci, ki bi se temu upirali, bi izgubili koncesijo.

Banke je skušal Roosevelt zaščititi s prepovedjo izdajati zlato. Privatnikom je bilo prepovedano zlato kupovati ali pa celo izvažati v inozemstvo. — Vrednost denarja je padla. Govorilo se je o inflaciji, ki naj bi razvrednotila dolar na polovico. Nekateri

CANKARJEVA DRUŽBA

bo letos v jeseni izdala 4 krasne knjige, med katerimi bo znamenita knjiga Beer: Zgodovina socialnih bojov od pamtíveka pa do danes.

Plačujte članarino že sedaj, če ne morete naenkrat 20 Din, pa plačujte v tedenskih obrokih po 2 Din, ali v mesečnih po 4 Din.

krogi, zlasti oni, ki beležijo visoke dolgove, se zelo zavzemajo za inflacijo.

Roosevelt je na kongresu dne 4. jan. 1934 izročil poslanico, kjer predlaga državni proračun za 1934-35 in ugotavlja, da bo znašal primanjkljaj čez 7 milijard. Torej bo treba zopet novih davkov in posojil.

Pri vsem tem izgleda, da se Roosevelt vedno bolj opira na klerikalno usmerjeno malomeščanstvo. Apelira na duhovno življenje in moralno-krščanski prepoved ljudstva. Udriha po materialistični in socialistični miselnosti. Menda smo si z ameriškim državljanom edini, da v iskrenost takih besed ne verjamemo. Vprašanje gospodarske krize in bede pa je preveč resno in po svojem bistvu tako materialno, da bi se dalo rešiti s frazami o krščanski morali.

Kakšen bo uspeh Rooseveltovih reform, od katerih so nekatere gotovo dobro zamišljene, je danes težko reči. Amerika je uvedla do sedaj najbolj zanimiv poskus rešiti gospodarsko krizo v okviru kapitalističnega sistema samega.

Iz podružnic

Črna

Zveza delavskih žen in deklet, podružnica Črna, izreka sožalje naši sodružici Mariji Podojsteršek za njenim nenadoma umrlim možem, ki je bil naš zvesti sodrug in agilen delavec za naše organizacije. Bodi njemu blag spomin. Njegovim ostalim pa naše sožalje.

Podpisana se najiskreneje zahvaljujem najprvo za podeljene vence Zvezi delavskih žen in deklet, kakor strokovni organizaciji in Konzumnemu društvu, kakor tudi vsem drugim, ki so darovali in olajšali zadnjo postelj mojemu nenadoma umrlemu možu. Iskreno se zahvaljujem tudi vsem udeležencem, ki so se v tako velikem številu udeležili pogreba in mu s tem izrazili zadnje slovo. Torej iskrena hvala vsem.

Črna pri Prevaljah, 1. maja 1934.
Žalujoča žena Marija Podojsteršek v Igercevem.